

Szellem a fazékból - Kisebbségi pecsenye

2012 augusztus 26. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

Változtassák meg a rasszista ételneveket! Ezt követeli az SOS Mitmensch osztrák emberjogi szervezet.

Szóviv?jük, Alexander Pollak szerint az olyan kifejezések, mint a cigánypecsenye, négercsók, mór ingben (híres

bécsi sütemény) mélyen sértik a kisebbségek önérzetét, még akkor is, ha nem szándékosan. Az aktivista a sógorok szunnyadó lelkiismeretét akarja felrázni, ezért magával vitte az Osztrák Gazdasági Kamara gasztronómiai tagozatának ügyvivőjét a Wien Museumba, és megmutatta neki a kitömött mór. Angelo Soliman, az "udvari mór" szomorú története (akit az 1720-as évek végén gyerekként elraboltak Nyugat-Afrikából, eladták rabszolgának, majd 1753-ban Liechtenstein hercegnek ajándékozták, végül halála után kitömtek, és mint valami állatot mutogatták) annyira felkavarta az ügyvezetőt, hogy legott körlevélben fordult ötvenezer tagtársához, felszólítva őket, számukra ételajánlatot a sértő ételre. A Mohr im Hemd (mór ingben), valamint a Mohrenkopf (mórfej) helyett a "habos sütemény" és a "csokifej" szavakat javasolta. Példaként említett egy bécsi belvárosi kávéházat, ahol Hanno Pöschl, a színész-tulajdonos "Othello im Hemd"-re keresztelte a kétes hírű desszertet.

Ez szellemes megoldás, hiszen az édességet épp Verdi tiszteletére kreálták 1888-ban, az opera bemutatásakor. Az Othellót pedig most már poénból is megrendelik. A mai Európában pedig - úgy tűnik - egy feleséggylkos szalonképesebb, mint egy etnikai probléma. A mórnak tehát befellegzett. Megtette a kötelességét, mehet.

"A sértő ételeknek mindig keserű az utóízük" - mondja Pollak úr. A négercsókot a skandináv államokban már "svédbombának" hívják, az osztrák Mohr im Hemd jégkrém kivonták a forgalomból, a svéd Astrid Lindgrens Négerkirály című gyerekkönyvének szereplőjét (magyarul: Harisnyás Pippi a Déltengeren) pedig "Déltengeri királyra" keresztelték.

Mielőtt a gasztronómiai nyelvújítás elérné határainkat, magam is szeretnék néhány változtatást javasolni. A cigánypecsenye például lehetne "kofadög". Szabó Dezső nevezte így az ételt a naplójában 1915-ben, de a név nem honosodott meg. Állítólag a lőcsei kofák tiltakoztak ellene. Ismerjük el, teljes joggal. Szerencsésebb tehát cigánypecsenye helyett a "kisebbségi pecsenye" elnevezés. Ez részben tükrözné a ma egyre jobban zsugorodó flekkenek méretét, másrészt kifejezné néhány nemzetiségi szervezet tevékenységét: szeretnek pecsenyét sültetni. A "kisebbségi" jelző egyébként használható olyan ételnevek esetében is, mint a cigánypörkölt, cigánytokány, cigánytúró, cigányos kárászhalászlé. (Nem ajánlatos a szó olyan kifejezések esetében, mint "cigányútra megy", "cigánykereket vet" stb.)

Az ortológusok (nyelvújítást ellenzők) kedvéért visszaállíthatnánk néhány régi ételnevet is. A cigánykenyér maradhatna vakarcs vagy bodag, a cigányhal compó, a cigánytorta rigójancsi. Kell? körültekintést igényel azonban a "cigányvajda töltött húsa" nevű (sertésdagadóból készült) étel. A "kisebbségi vajda töltött húsa" félreértéseket szülhet, hiszen felmerülhet a kannibalizmus vádja.

A "kisebbségi" kifejezés egyébiránt bármikor helyettesíthető a "roma" szóval. 1971-ben a cigányok első londoni világkongresszusán a küldöttek ugyanis megegyeztek abban, hogy minden nyelvben a roma szó többes számú alakját fogadják el a cigány etnikum általános megjelöléseként. A roma szó tehát nem lehet sértő. De nem bántó a "manus" (férfiember) elnevezés sem, hiszen a szinti cigányok emberemlékezet óta így nevezik magukat. Szabad az út tehát a "manuspecsenye", "manusmeggy" és "manuslecsó" változatok el?tt.

Az éttermi neologizmus azonban nagy veszélyeket hordoz. Egyrészt számos etnikum és kisebbség követelheti az ? szempontjából sértő ételek átkeresztelését, másrészt a többség (amely nem is mindig többség) szintén diszkriminatívnak érezhet bizonyos szavakat. A török töltött padlizsán nyilván nem maradhat "ájult imám" (lásd muszlim önértet). Az "apácacici" (az olaszok az apácafánkot nevezik így) pirulásra készíti a szent élet?véreket, a "tolófánk" (Móra Ferencné receptje) a terhes anyákat sértheti, a "sertésbécsi" a bécsieket, a "hájas kifli" túlsúlyos honfitársainkat, a "csöves fánk" pedig a hajléktalanokat. Komoly etnikai válságot okozhat felel?tlen fogyasztók körében a "ruszin disznóbecsinált" nevű étel is. Az angol f?úrról, John Montaguról (Sandwich grófság negyedik lordjáról) elnevezett "melegszendvics", illetve a reformkorban a "hideg nyalat" (fagylalt) mintájára létrehozott "meleg nyalat" (csokoládékrém) szóösszetétel kétértelm?ségébe pedig belegondolni sem merészelek.

Ha következetesek akarunk lenni, márpedig rasszista ügyekben mi más tehetnénk, akkor értelemszer?en át kell keresztelnünk az alábbi ételneveket is: "fehérpecsenye", "fehércsók", "n?i szeszély". Nem is szólva (lásd állatvéd?k) az olyan desszertekr?l, mint a "látatlan tyúk", vagy Kövi Pál szamosújvári édessége, a "zsíros kakas". Ami egyébként nem más, mint mézbe forgatott zsíros pattogatott kukorica.

Sajnos leleselkedik ránk (gasztronómiai neológusokra) még egy veszély. A szóteremtés b?völete túlzásokra csábíthat. Szülehetnek olyan torzszülemények, mint például a "nyaktekerészeti-mellfekvenc" (nyakkend?), "g?zpöfögészeti-tovalöködönc" (mozdony). De ki ne akarná egy ételnévvel halhatatlanná tenni magát? Én a "kisebbségi pecsenye" mellett a következ? ételneveket szeretném levédetni: "gombafejek tatárjárással", "nyakleves májgaluskával", "fülszíros kenyér", "kamuba sült pogácsa". Ha elindul - szigorúan antirasszista alapon - a magyar gasztronómiai nyelvújítás, akkor ezeknél vadabbakat is fognak hallani. Ezt jó lenne elkerülni.

Ám félek, hogy intelmem "falra hányt borsóleves" lesz.

Vinkó József - hetivalasz.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD
A trianoni gyalátról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló